

Nr. 27.

A' FELS. CSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBOL

Indult Bétsből, Kedden Aprilis 2-ik napján
1805-ik esztendőben.

Bécs.

Előre még mondtuk a' Magy. Kürir február 5-dik napján, költ 11-ik újság darabunknak második lapján, hogy a' paraszt kalendariom szerint; ha Gy.Sz. B. Asszony napján az ég kárpitya tiszta; és a' nap fénylő sugarait a' földre ki terjeszti, kemény és tartós tél következik. A' múlt télnek keménysége ellen ugyan nem panaszkodhatunk; de hogy hosszasan tartott, valamint minden tselédes gazda, úgy kiváltképen való módon a' barom tartó emberek magok káron tapasztalták. Minekutánna a' mult Martzius hólnapjának első negyedében, egynehány napig tartó kellemetes meleg napok követték volna az

D d 2

St. 558

79

időnek szüntelen változott járását; hirtelen fel támadt a' hideg és fagyhaló északi szél, és a' múlt héten, bátor az ég kárpitja tellyes vólttsil- lagokkal: meg is mindazáltal mindenkor éjjél után hóval tellyes fellegek borították azt el, 's virad- tig valamint a' hegyeket és térségeket, úgy a' há- zak fedelezetjeit is fejér szinnel vonták bé, melly miatt mindenekbe, a' kik a' szük esztendőnek sul- lya alatt nyögnek, nagy nyughatatlanság és féle- lem öntődött. De él még a' Magyarok Istene, a' ki mikor bal kezében fujtoló vellőt tart, akkor jobb kezével az el tsüggetteket fel szokta emel- ni. — Tegnap reggeltől estig ismét kellemetes idő mutogatta magát, ma komor és kedvetlen nap van, de reményljük hogy az eddig kegyetlenke- dett északi szelet kellemetes meleg déli szél fogja fel váltani.

Magyar Ország.

Nyitra-ról Martzius 25-ik napján. Melly- igen betsüllye a' mi kegyelmesen uralkodó Fels. Fejedelmünk a' hasznos és érdemes hazafiakat, kik szép talentomaikkal, és virtusaikkal mások fe- lett ékeskednek, tsak nem minden nap örvendez- ve tapasztallyuk. Most legközelebb Fő Tisztelen- dő Wurm József Urat, a' ki itten a' nevendék Papságnak az Isteni Tudományokban bölts és szor- galmatos Tanítója vala, szép, jeles 's nagyra ter- mett természeti tulajdonságaira nézve az Egri Ér- seki Kaptalannak egyik tagjává tenni méltózta- tott kegyelmessen. — Minden józan érző szív ör- vendez, hogy ezen jó Ur, szép eszének, nagy érde- meinek, és jeles, kedves és kellemetes maga vise- letének illő jutalmát veszi: de egyfzersmind fáj-

halljuk, hogy ez a' drága jó lelek töllünk olly messze távozik s. a. t.

Sáros Nagy Patak, Martzius 5-dikén. Valamint hazánknak, a' mint halljuk, egyéb részeiben, úgy e' mi vidékünkön is, mind az ős vége, mind pedig az egész tél különös változásokkal folyt. A' száraz ős után, mihelyt a' kedvetlen tél bé következett, ritkán vólt tsak két vagy három napig is egy formán tartó idő. A' reggel vidámon feltámadt nap eleibe, már dél felé komor fellegek vonultak; estve felé vagy estöt vagy havat öntöttek; éjzakra eltűnév, az eltakart tül-lagos eget előttünk fel-fedezték, virradtára a' mord éjzaki szél orditással fel kelvén, a' lotsos földet öfzve-fagylalta, 's bennünket tsípös hidegével, drága pénzért füllött házainkba rekesztett. Különös vólt az is, hogy az el múlt Karátson első napjának estvéjén, a' mikor a' Hegyallyán hó esett, napnyugot és észak között egynéhányfzori villámást is láttunk, melly dolog egyéb eránt tsak ritka, de nem szokatlan: mert leg közelébb 1799-ikben is, éppen Karátsony előtt való estve, a' mikor a' hó fűrűn esett, a' villamás, még pedig igen szembetűnő lobbadozásaival, a' napkeleti láthatárt körül futotta, 's estveli 6 orától fogva 9 óráig tartott. — Az illy különös változásokkal folyt tél, nálunk, azon kívül, hogy komor unalmat hozott, fő-gyengeséget, hideglelést, és szemfájást okozott, úgy hogy ritka vólt közötrünk az, a' ki a' szemnek nyavalyáját, mely előfzör az egyik, azután a' másik izemet vérrel borította - el, elkerülhette vólna. E' nyavalyában sokaknak használt városunk' tanúlt Patikariussa Nemes Török Jó'sef, ki egy magatúl talált szem-viznek nemével, a' szemek

gyűllalását megszüntette 's a' vért arról el-öfzlatta.

Frantzia Ország.

Azoknak a' Párisi Zsurnalistáknak, a' kik a' Filozófusok, Protestáns valláson lévők, 's több e'féle emberek ellen kikélvén, őket ragalmazták, és tsufos nevekkal illették, mint a' millyen volt a' Journal des Debates Redactora, 's több vele egy húron pendültek, tudtokra adatta a' Policia Minister, hogy az illy vißza éleseket nemtsak helybe nem hagyja a' Fő Kormányfzék, söt inkább erőssen tilalmazza, és érdemek fzeréat, ha meg nem szünnek, meg is fogja büntettetni. —

A' miképen a' közelebb múlt Mártziusnak első napján költ Magy. Kurirnak 18-ik darabjában fel jegyzettük, három testvér hugjai vannak I. Napoleon Franczia Csáfzárnak, úgymint: Eliza, vagy Ersébet, Mária Paulette, és Annunciade Karolina. Az eltö, úgymint Bonaparte Eliza, egy Olasz Orzági születésü Párisi Kereskedönek 'és egyszersmind pénzváltónak Bacciocchi Felixnek adatott 1797-ik esztendőben házas társúl. Valamint több testvérei: Luciant és Jeromost kivévén, úgy testvér hugainak ferjeiket is nagy méltoságra emelte Napoleon Fr. Csáfzár. Feldmarfal Murat Sogorát herczeggé, és Franczia Fő Admiralissá tette; Bacciochit, ámbár soha fegyvert nem vifelt, még is Generálisságra és Senatorságra rúgtatta, leg közelebb pedig, úgymint Martzius 18-ik napján, ugyan ötet, Olasz Országban a' Piombinoi Herczogséggel (Principatu Plumbinensi) ajándékozta meg. — A' megtartó Tanátshoz e' tárgy

végett küldetett Császári Decretumnak foglalattya ebből áll:

„Szenátorok! Az a' Piombinói Herczegség, mellynek birtokában Francia Ország több ezteendőktől fogva van, igen rendeletlenül kormányoztatott. — Mivel Toskanának közepén, és a' mi egyéb birtokainktól távol fekszik, hafzosabbnak itiltük ott más igazgatás formáját fel állítani. — **P i o m b i n o** az Elbai Izigettel és **K o r s z i k á v a l** könnyű egyességben van; azért is jönnek találtuk azt a' mi hűgunknak **E l i z a** herczeg asszonynak ajándékozni, 's az ő férjét Frantzia Országi herczegi méltóságra emelni, úgy mind azáltal, hogy mind ő maga, mind az ő herczegsége a' Fr. Birodalomnak alája vettesenek. Ez az adomány koránt sem foly a' mi ő erántok vonzó különös indulatunkból, hanem inkább a' józan Politikának sarkalatos principiumaiból s. a. t.“

„**N e a p o l e o n .**“

M a r e t Status Titoknok azon tikkelyeket is el olvasta a' Szenátorok előtt, a' mellyeket ezen Császári Parantsolat magában foglaltkövetkezendőképen: A' **T h ü i l l é r i** Palotából **M a r t z i u s** 18-ik napján; **N a p o l e o n** Iflen kegyelmes-ségéből, és a' Frantzia Respublika Confitutiója által Francziák Császára rendeli és parantsollya: 1) hogy ő a' Piombinói Herczegséget maga testvő hűgának, **E l i z a** herczeg asszonynak ajándékozza. — 2) Ezen Statusnak Kormánya és tulajdonosága az **E l i z a** herczeg asszony maradékiban a' léfiúi ágon mindenkor az első szülöttet fogja illetni, az ifjabbaknak ellenben, és a' leány ágon lévőknek csak a' holtokig való tartatásra leszen jussok. — 3) Semmi történendő változásokban

nem lehet az örökös herczegnek addig annak bírása b e lépni, míg a' Frantzia Császár eránt való hódolását meg nem mutattya. — 4) Az Eliza herczeg asszonynak gyermekei a' Franczia Császár meg egyezése nélkül meg nem házasodhatnak. — 5) Hogyha ezen herczeg asszonynak maradéki vagy el fogynának, vagy a' Frantzia Constitutió 4-ik tikkelyének meg lértése miatt, magok jussaikat el vesztének, ezen esetekre ismét a' Franczia Császárra száll azon herczegség, 's ő tehet arról további rendelést. — 6) A' herczeg asszonynak férje mint Fr. Országhoz tartozó herczeg Piombinoi herczegi rangal és titulussal fog élni. — 7) A' Piombinói herczeg az oda való erőfléget mindenkor jó állapotban tartani, a' tenger partjain szükséges batteriakat építtetni, es az Elbai szigettel való Unkereskedést gyarapítani köteles leszen. — 8) A' tenger partjainak és az erőflégnek óltalmazásokra tartozik egy öt kompaniából álló batalliont fel állítani, 's azt magazsoldján tartani. — 9) Minden Piombinoi herczegnek, a' maga hódolása idején következő képen kell a' hitet le tenni: „Esküszöm N. N. Fr. Császár Eő Felfége engedelmességére és hívfégére. Az Elbai szigetben fekvő Fr. katoná örizetnek tellyes tehetségem szereznt való segítségére, azon szigetnek lehető taplatiá fára kötelezem magamat, 's igirem, hogy soha meg nem szübök, mint Franczia Császár Eő Felfégének hiv és jó jobbágya tartozó köteleltségemet minden elő fordulandó alkalmatofságokban bé tellyesíteni.“

Mitsoda gondolatral és feltétellel légyen Nápoleon Fr. Császár az Olasz Respublikának jövendőbéli alkotmányáról, arról fokféle képen irnak a' külföldi újság levelek; de mivel a' Magy. Kurir csak akkor szokta az illy fontos dolgokat Erd. Olvasóival közleni, mikor az arról való hír egészen meg bizonyosodik: arra való nézve e' részben is kötelesek vagyunk annak előadását más alkalmatosságra halasztani.

Spanyol Ország.

Az Anglusok ellen indított háborúnak folytatására meg kívántató rendkívül való költségeknek ki szerzése végett, (így szól a' Madritti udvari újság level), kéntelen volt a' Status a' tehetősebb kereskedőket meg szállítani. Minémü hiveséggel viteltessenek ezek a' haza eránt, csak ebből is tetzik, hogy a' Kádixi és Madritti kereskedők mingyárt két millió piaffert küldöttek a' Status kasszájába. — Hasonló készséget lehet a' több Spanyol Országgi kereskedő városoktól is reményleni. — Ezen 's több illyetén önkényyén való adományokból könnyen ki lehet 26 linea hajót késziteni; de mivel a' Spanyol Országban uralkodott szükségnek és döghalálnak el kerülések végett, tiz ezer matroznál több költözött ki hazajából, és más tengeri Hatalmasságoknál vett szolgálatot; igen nehezen lehet ezen fogyatkozást úgy és olly hirtelenki pótolni, mint a' miképen a' jelenvaló izoros körülállások kíványák.

A' Ferroli és Kádixi kikötőhelyekben lévő hajóseregeknek ki készittetésekre öt millió piaffert rendelt a' Madritti Kir. udvar. Ezen munkának hettetése végett, maga herczeg de la P a c e is oda szándékozik menni, avval hizelkedvén magának,

hogy ott az ő jelenlétele nagyobb tüzet és buzgóságot fog a' munkásoknak és a' hajós legényeknek (a' kik matrozoknak neveztetnek közönségesen) önteni. — A' Minorkai szigetnek *Porto-Mahon* (*Portus Magonis*) nevezetű kikötő helyét olly jó védelmező állapotba helyeztettette ez a' minifter, hogy a' leg nagyobb meg erőltetés által is nehezen lehetne az Anglusoknak annak meg vételére jutni, 's hihetőképén nehezen is fognak az ellen próbát tenni. — Az az északi Amérikából Európába jött hír, hogy, hogy az ekkorig Spanyol Monarchiához tartozott *Mexico*, (mellyet Új-Spanyol Országának neveznek néhány Geografusok) az anya Orzágtól el szakadt, meg nem valóságosodott, 's úgy tartják, hogy azon hamis hirt magok költötték volna a' Brittusok a' Spanyol nemzetnek el rettentésére. Cluj / Central University Library Cluj

A *licántéban*, *Mallagában*, és *Kádixban* már egészlen meg szünt a' fárga hideg, ellenben *Cartagenában*, mai napiglan sem lehetett azt ki irtani. — A' Kádixi kikötő helyben, a' hová minden Spanyolokkal barátságban, avagy neutralitásban lévő nemzeteknek kereskedőhajóik szabadon bé evezhetnek, egy különbkülönb-féle nagyságú linea hájókból álló hajó sereg kélzitetik ki, és a' mint reménylik onnan rövid idő mulva ki is evezhet.

Batava Respublika.

A' mita' frigyos Belgák régtől fogva szivfzakkadva vártak, a' 16-ik Martziusi Hágai tudósításokhoz képest, immár el következett, tudniillik azon új Constitutiót, avagy alkotmányt, melyet *Schim melpennink* Párisból Hágába vitt, a' *Status Directorium* egy különös és titkos gyüllés-

ben, a' törvénytévő Tanács eleibe terjesztette. — Ez az új Constitutió 87 tikkelyből áll. Az első a' 10-ikig, a' közönséges meg határozásokat foglalják magokban — a' 10-iktől fogva a' 15-ikig azon Republikának territorialis fel osztatását, és a' vokfoló jussokat — a' 15-iktől fogva a' 38-ikig a' Törvénytévő Tanácsot, ennek hatalmát és kötelességeit — a' 38-iktől fogva a' 62-ikig a' R a t h s p e n s i o n a i r n a k avagy első miniszternek kötelességeit (Miben állyanak ezek, alább meg magyarázzuk) — a' 62-ik a' 69-ikig a' tartománybéli Kormányzókat — a' 69-ik a' 87-ikig a' birói hatalmat.

Az egész Constitutionale Planumnak fundamentomos foglalattya a' következőkből áll: A' nemzetnek boldogsága (illy kifejezésekkel adatik elő annak előjáró beszédjében) azon bölts törvények által eszközöltetik, a' mellyeket az magának ad. A' törvény, minden személyválasztás nélkül minden polgárnak egyenlő jutt enged, 's egyenlő kötelességek alá veti. — Semmi uralkodó valás nints ezen Republikában, minden vallású polgárok egyenlő védelem alatt vannak. — Senkit sem lehet a' törvényen kívül le árestálni. — A' Feudale jus örökre el töröltetik.

A' Batava Republikának földje 8 osztályokra leszen fel osztatva. — A' törvénytévő Tanács következő titullal fog élni: *H u n H o o g m o g e n d e , v e r t e g e n w o o r d i g e n d e h e t B a t a a f t e h G e m e e n b e s t*, az az: ő Hatalmasságok a' Batava Republikának Képviselei; a' Gyűlés pedig evvel: *H a t a l m a s U r a k* — A' Batava Republikának Suveranitását avagy Majestá-

sát a' népnek képviselői, és a' *Raths Pensionarius* fogják representálni.

A' törvényeknek készítése a' Képviselők Gyűlését illeti. Ez a' Gyűlés 19 tagból álló lesz, a' kik minden harmadik esztendőben a' tartománybeli Kormányzóktól választattatnak, illy formán, hogy *Hollandia* hetet, *Zelandia* egyet, *Utrecht* egyet, a' több tartományok pedig mindenik kettőt. — A' Gyűlés tagjait a' voksal bíró polgárok, és 30 esztendőn felül valok közzül kell választani. — Minden tartománybeli Kormányzó négy illy tagokat választ ki a' maga kebelében, a' kiknek neveiket a' *Raths-Pensionarius* hoz küldi, és ez azoknak számát kettőre szorítja, 's e' kettő közzül választ végre a' Kormányzó egyet.

A' Törvénytevő Tanács Gyűlését a' *Raths Pensionarius* nyitja fel, mellynek Elölőjét maga választja a' Tanács a' maga tagjai közzül. Ebben a' Gyűlésben mindenkor jelen kell egy *Greffiernek*, az az, Titoknoknak lenni, a' kit a' *Raths-Pensionarius*, és két Tanácsban nem lévő személyek választanak. — A' nemzeti képviselők Gyűlésének végzéseit az Elölő és a' *Greffier* magok kezek alá írása által erősítik meg. — Ez a' Gyűlés csak az olly tárgyakról fog tanácskozni, a' melyeket a' *Raths-Pensionarius*, avagy az első *Status minister* eleibe terjeszt, és azt vagy helybe hagyja, vagy minden változtatás nélkül megveti. — Hogyha a' N. Képviselőknek Gyűlése az eleibe terjesztett törvényt helybe hagyja, arról mingyárt tudósítja a' *Raths-Pensionarius*st, 's reá bizza annak ki hirdettetését és elközzöltetését. — Hogyha pedig azon eleibe terjesztett tör-

vényt bé nem veszi, azt is tudtára adja azon Fő Tíztnak az okokkal egyetemben, a' ki azt megváltoztatva ismét eleibe terjesztheti azon Gyűlésnek. — A' N. Képviselőknek Gyűlését illeti az a' jus, hogy ők a' Statusnak azon szükségéről, jövedelmeinek öregbítéséről, 's több e' félekről, a' mellyeket a' Status Pensionarius eléibe terjeszt, tanátskozhasson, ez a' Gyűlés adhat a' hájlra szententziáztatott bűnösöknek is grátiát, avagy kegyelmet.

A' békefféges, aliancialis, és commercialis traktáknak meg erősítése is ezen N. Képviselőknek Gyűlését illeti. Az illetén traktáknak titkos tikkelyei ugyan nem tartoznak ezen Gyűlés megállítására vagy meg erősítésére: az illetén tikkelyek mind az által nem lehetnek a' közönséges tikkelyekkel ellenkezők, és a' Batava Respublika határainak meg kissebbitését, avagy öszvébb való szoritását sem tárgyazhatták — Hadat sem lehet a' Status Pensionariusnak magától mások ellen indítani, hanemha előre helybe hagyja azt a' N. Képviselőknek Tanátsa.

Ö Hatalmasságok, tudniillik azon Gyűlésnek tagjai, rendszerént kéttzer gyűlnek öszve egy esztendőben, úgymint Aprilis 15-ik napjától fogva Junius 1-ső napjáig, és December 1-ső napjától fogva, Januarius 15-ik napjáig. Mindazáltal ha a' környülállások úgy kívánnyák, rendkívül is öszve hivathattya őket a' Status Pensionarius. Ezen Gyűlés tagjainak egyharmad része, minden esztendőben, December 1-ső napján a' maga hivatallyát le teszi. — Minden tagnak 3000 forint fizetése lesz esztendőnként. — A' hivataljokat le tévő tagokat ismét, és másszor is lehet azokká választá-

ni. — Ezen N. Képviselőknek gyűléseit és üléseit mindenkor a' Status Pensionarius ofzlattya él: — (A' többita' jövő Posta napon.)

Orosz Birodalom.

A' Szenátusban ilyen új intézetek esnek mostanában. Még az 1796-ik esztendőben állított volt fel Pál Császár ezen Szenátusban három osztályokat, határozatlan időre, olyan rendeléssel, hogy ezek csak a' hátra maradt tárgyaknak elvégzéseikkel foglalatoskodjanak, a' milyenek a' Szenátusnak minden Osztályainál, nagy számmal találattak. Ez az intézet, bár mi hasznosnak tettett is eleinten, és bár mi tüzeffen munkába is vétetett, csakugyan meg nem felelt egy 's más akadályok miatt a' lefolyt 8 esztendők alatt a' feltett tüzének: Erre nézve jónak találta Sándor Császár a' 3 ujj, de csak ideig való osztályokat ismét eltörteni, és helyekbe a' Szenátust 2 ujj de valóságos 's állandó osztályokkal nevelni. — Méltó leszen ez uttal ezen roppant nagyságú Birodalomnak Fő Tanácsáról, a' Szenátusról, a' következőket megjegyezni: —

Allez, a' mostani ujj intézet szerént 9 osztályokból, a' mellyek közzül, 6 Petersburgban, 3 Moskauban tartja üléseit. A' Pétersburgi részit 62, a' Moskauit 25, és így az egész Szenatust 87 Szenátorok teszik, a' hová járulnak még minden osztályban 3 Titoknokok, 's minden osztálynak van egyegy Prokurátora. Ha minden ide tartozó személyeket öfzfe veszünk, csak a' valóságos Szenatusnál 900 tiztviselőket találunk, pedig a' hova még néhány hivataloknak tagjai nintsenek számálva, a' mellyek bizonyos tekintetben oda tartoznak, milyenek a' Status Archivuma, a' Kurizok,